

III julkaisupäivä
21.2.2014

Aiheena kulttuuri
ja urheilu

Länsimaan Sanomat

Läänemaan yhteislukion erikoisjulkaisu nr 2/2014

11SST Andro Valgenberg Mai-Liis Põlder	10M Anti Manni Kaarel Sultangirejev Timo Männik	10SST Janar Rakul Kelly Klippberg
	11LM Christen Tammik Hanna-Liina Peberg Kaspar Sirel Maris Källe Therese Tedremaa	10RL Kaarel Koel Reio Lõhmus Ruts Lumiste Uku Kuusmaa
		11R Anett Tohver Lora-Liza Parv
	Peatoimetaja ja küljendaja Kristel Kotta lm.sanomat@gmail.com	

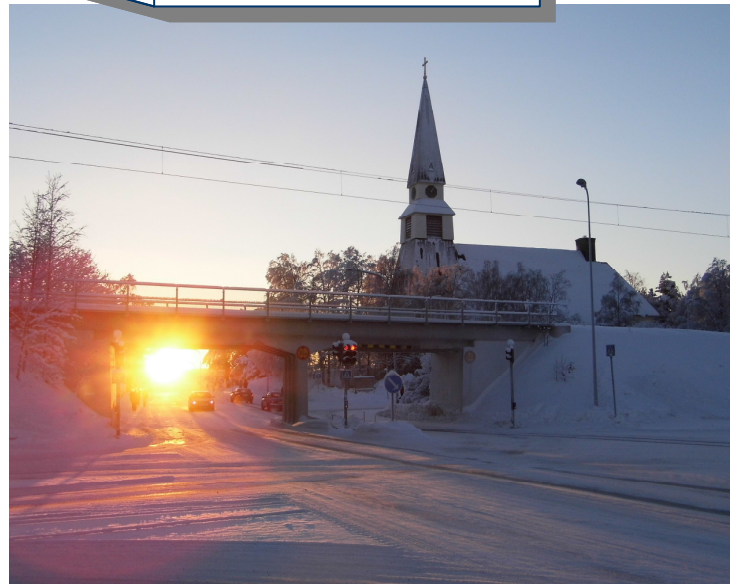
Harro Koskinen. Auguline Soome (1971).
Fototöötlus postkaardist.

Head lugejad, Länsimaan Sanomat III on jätk eile, 20. veebruaril ilmunud eelmisele koolilehe erinumbrile. Lehenumbrid oleksid ühendamise korral muutunud liiga mahukaks, ehkki laiemad teemad, mida me käitleme, nendel veergudel kindlasti ei ammendu. Tegemist on väikese valikulise sissepõikega Soome kultuuri- ja spordilukku. Nagu ütleb laulutekst *Suomalainen tarina*:

*Tää on vain osa suomalaista tarinaa
Joka päivä lisää syntyy, niin totta kuin on maa
* See on vaid osa Soome loost; iga päev
tekib seda juurde, nii tõsi kui on maa.*

Peatoimetajana tahan mainida, et suurem osa kaastõid nii selles kui ka eelmistes numbrites põhineb eesti-, inglise- või soomekeelse Vikipeedia artiklidel, millele eraldi viidatud pole. Faktilisi andmeid olen teiste allikate ja kogunenud teadmiste põhjal osaliselt kontrollinud ja parandanud. Kõige usaldusväärsemateks pean soomekeelseid allikad, mida mitmed õpilased seni õpitu piires suutsid ka kasutada. Mõnes artiklis on viide teistele allikatele ja mõni kaastöö sisaldab kirjutaja isiklikku arvamust.

Loodame endiselt, et huvilised leiavad ajalehe olevat mõneski mõttes avardav lugemiskogemus.

Jaauarikuine
polaarpäike kell
üks päeval Rova-
niemis.
Sillaalune tervitus
EST95 pühen-
dusega eestlas-
tele 24.02.2013.
Tundmatu käsi
tegi koodist
EESTI. 2xKKotta

DOMÉ KARUKOSKI

HANNA-LIINA PEBERG
LORA-LIZA PARV

Domé Karukoski, täisnimega Thomas August George Karukoski on üks edukamaid soome režissööre. Ta on sündinud 1976. a. Kūprosel, kuid 5-aastaselt kolis ta perega Soome.

Pilt:<http://www.worldoftomoffinland.com/tomsblog/?tag=dome-karukoski>

Pildid:<http://www.huuto.net/kohteet/tytto-sina-olet-tahti-dvd-samuli-vauramo-pamela-tola/288831286> & http://www.imdb.com/title/tt0997188/?ref=tt_rec_tt

Karukoski soomlasest ema on ajakirjanik ning ameeriklasest isa on näitleja. Lapsepõlv Soomes ei olnud Karukoskile kerge, sest ta kannatas koolikiusamise all. Kuid oma kogemusest lähtuvalt võtab ta nüüd aktiivselt osa üritustest ja projektidest, mis võitlevad koolikiusamise vastu.

Pildid:http://www.impawards.com/intl/finland/2010/napapiirin_sankarit.html & <http://forums.highdefdigest.com/blu-ray-imports-subforum/88991-kielletty-hedelmae-finland-sandrew-metronome-impressions.html>

Karukoski on lavastanud viis täispikka mängufilmi. Filmid on teeninud üle 30 auhinna erinevatelt festivalidelt. Tema edu võtmeks peetakse oskust teha filme, mis pakuvad naudingut nii publikule kui ka kriitikutele. Suurepärase talendina on Karukoskile osaks langenud ka au osaleda Soome presidendi Tarja Haloneni iseseisvuspäevaballil, kuhu kutsutakse vaid omal alal kõrgelt hinnatud professionaalid.

Pildid:<http://www.altfg.com/blog/awards/best-foreign-language-film-oscar-2009/>
<http://www.mtv.fi/viihde/arvostelu/elokuva.shtml/tummien-perhosten-koti/2008/1/598528>

Domé Karukoski kõrgkooli lõputööna valminud debüütfilm *Tyttö sinä olet tähti* (2005) võitis Soome filmiauhindade gaalal publiku lemmiku tiitli ning selle muusika hinnati aasta parimaks filmimuusikaks. Režissööri tunnustati eduka debüüdi eest Norras.

Järgmise filmiga *Tummien perhosten koti* (2008) võitis Karukoski kodumaa parima režissööri auhinna. Jussi-nimelist filmiauhinda vastu võttes tõmbas Karukoski omale skandaalimaigulist tähelepanu sellega, et suudles Soome peaministrit Matti Vanhaneni põsele. Hiljem kommenteeris Karukoski juhtunud järgnevalt: „Soome inimesed peaksid rohkem suudlema.“

Tumedad liblikad räägib raskesti kasvatatavate poiste internaadist, kus peategelasest uustulnuk pannakse tõsiselt proovile. Filmi loosung aga ütleb, et igapäev ei saa murda, ning kohanemiskused ületanuna osaleb peategelane lõpuks majanduslikes raskustes kooli päästmisaktioonis, milleks on siidiliblikate kasvatamise projekt. Kõrvalliinis arenev armastuslugu lõpeb ootamatu mõrvaga. Film põhineb Soome kirjaniku Leena Landeri samanimelisel romaanil, mis on tõlgitud eesti keelde.

Pilt:<http://dome.fi/elokuvat/arvostelu/arvostelu-leijonasydan-iskee-tarkasti-sydameen>

Karukoski kolmas film Kielletty hedelmä (2009) on mõjukatel filmifestivalidel võitnud üle 15 auhinna. Film jutustab noorte tüdrukute kasvuloo ning valikutest range usklikkuse ja linnaliku vabaduse vahel. Režissööri neljas film, mis on jõudnud ka PÖFFile, kannab pealkirja Napapiirin sankarit (2011). Vastukaaluks eelmistele tõsistele teemadele, on sedapuhku tegemist žanripuhta komöödiaga, mis kogus aasta suurima kinopubliku Soomes.

Jasper Pääkkönen filmis Lövisüda (2013).

Pilt:<http://cult24.fi/jasper-paakkonen-uusnatsin-roolista-oli-vaikea-paasta-irti/>

Värskeim film Leijonasydän (2013) käsitleb aga rassismiprobleematikat Soomes. Jääb vaid ette kujutada, kui suur sisemine konflikt tekib uusnatsist peategelasel, kui ta armub naisesse, kellel on tumedanahaline poeg.

Allikad reedavad, et Dome Karukoski töötab hetkel kahe filmiprojekti kallal, millest üks valmib käesoleval aastal. Selle nimeks on Mielenpähoittaja ja miniä. Vaevalt et kirjanik Tuomas Kyrö välja mõeldud piasjajade üle virisev tegelane Meelepahandaja midagi liiga tõsist töötab.

JASPER PÄÄKKÖNEN

TERESE TEDREMAA
MARIS KÄLLE

Tuntud Soome näitleja Jasper Pääkkönen on sündinud 15. juulil 1980. aastal Helsingis. Ta on pärit näitlejate perekonnast, mis võimaldas tal juba lapsena osaleda Soome Rahvusteatri ja Helsingi Linnateatri lavastustes.

Pilt:http://2006.poff.ee/?todo=view_page&id=495&lang=1&st=

2003. aastal võitis Pääkkönen Soome kõigi aegade menukaimas filmis Pahat pojat (e.k. Vinged vennad) Brüsseli filmifestivalil parima näitleja auhinna.

Ühe oma tuntuim rollisoorituse tegi ta peategelasena Eestiski linastunud filmis "Matti", mis räägib mäghüppajast Matti Nykänenist.

Pildid: http://www.discshop.fi/elokuvat/dvd/pahat_pojat/PI1962 & <http://www.solarfilms.com/elokuvat/kaikki/matti/>

Pääkkönen on mitmetel filmifestivalidel auhinnatud ning Soome ajalehe Iltalehti andmetel on ta Soome enim teeniv filminäitleja.

PETER FRANZÉN

MAI-LIIS PÖLDER

Peter Franzén on Soomes populaarne ja armastatud näitleja. Ta on mänginud Eesti filmides Nimed marmortahvilil ning Täna öösel me ei maga. Eesti vaatajale on ta tuntud ka mägioktas Matti Nykäneni filmis Matti — põrgu kuulub kangelastele ning Pahad pojat, samuti lastefilmist Röllli. Soome sõjafilms Rukajärven tie ning Dome Karukoski uusimas filmis Leijonasydän on Peter Franzén peaosatäitjaks.

Viimase 20 aasta jooksul on näitleja mänginud enam kui 70 filmis. Franzén on abielus Irina Björklundiga, kellega on tal ka üks laps, Diego Aaron Vilhelm Franzén.

Pilt:http://actorsinscandinavia.com/wp-content/uploads/2012/04/franzen_peter_big15-1.jpg

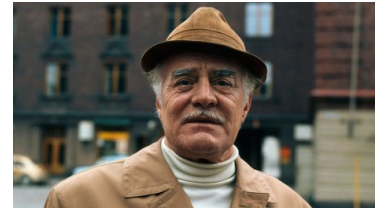
2013. aastal lavastas Peter Franzén enda elulool põhineva filmi *Tumeda vee peal*, mis räägib tema rasket lapsepõlvest vägivaldse isa terrori all. Sama pealkirjaga raamat ilmus veidi varem ning lugu jõudis otsekohe ka Soome teatrilavadele.

Nimet marmoritalul Soome DVD-kujundus, kus ühelauseelises rollis mängiv Peter Franzén on paigutatud suurelt paremale. Loodetavasti aitas see reklaamitrikk Eesti filmi Soomes paremini müüa.

Pildid: <http://www.netanttila.com/shop/fi/netanttila/-tumman-veden-paalla-dvd-6690192> & <http://www.elokuvakirjasto.fi/tuote/107/nimet-marmoritalussa>

valssi, Vaimoke ja filmid Hella Wuolijoki näidendisarja Niskamäe ainetel. Ta oli ka populaarne laulja, kes lindistas kümneid laule. 2008. aastal anti välja Tauno Palo laulude kogumik, tähistamaks 100 aasta möödumist soomlaste jaoks olulise kultuuritegelase sünnist.

Tauno Palo vend Gösta Brännäs oli poksija ja tema poeg Jukka-Pekka Palo on näitleja.

Pildid: <http://elokuva uutiset.fi/site/uutiset2/kotimaa/3645-pohjanmaa-aiheisten-elokuvien-sarja-orionissa>
<http://yle.fi/vintti/yle.fi/satunmaa/satunmaa/sadan-vuoden-syke.htm>
http://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Kulkurin_valssi.jpg

TAUNO PALO

KAAREL SULTANGIREJEV
ANTI MANNI

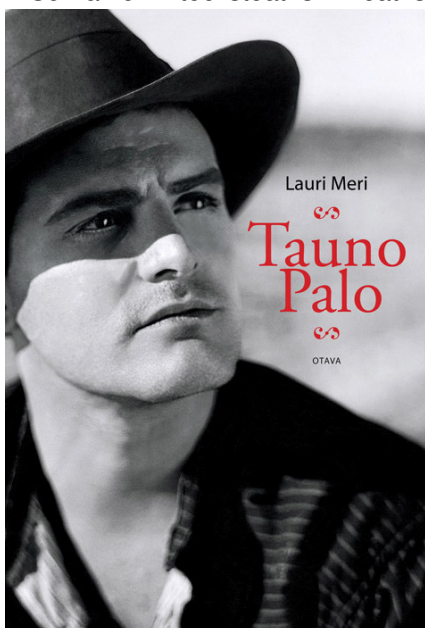
Soome teatriajaloo üks armastatumaid vanameistreid Tauno Valdemar Palo (25.10.1908–24.05.1982) alustas teatrinäitlejana 1927. a Sörnäineni töölisteatris. Teatris mängis ta kuni

Kansallisteatterist lahkumiseni 1973. a. 1931. a mängis ta esimest korda filmis. Tema karjäär filminäitlejana kestis kuni 1961. aastani.

Palo mängis kokku ligi 50 filmis, väga sageli koos näitlejanna Ansa Ikoneniga.

Tema tuntumate filmide hulgas on *Kulkurin*

Pilt: <http://www.luekirja.fi/kirja/648/>

Mind mäletatakse mitte pelgalt varjuna mehest, kes ma kord olin, vaid varjuna mehest, kes ma olen praegu.
T. Palo filmis Kulkurin valssi

SOOME-TEEMALINE VIKTORIIN

ANETT TOHVER

1. Kõige pikem maismaapiir on Soomel
 - a) Rootsiga
 - b) Eestiga
 - c) Venemaaga

2. Elanikke on Soomes umbes
- 5,2 miljonit
 - 6,2 miljonit
 - 7,2 miljonit

3. Helsingi järel suuruselt teine linn on
- Tampere
 - Espoo
 - Vantaa

4. Enne eurot oli Soomes käibel
- Soome kroon
 - Soome rubla
 - Soome mark

SOOME AUTORALLI AJALUGU

REIO LÖHMUS

Markko Märtini „pikim hüpe“ Jyväskyläs rallil 2003.

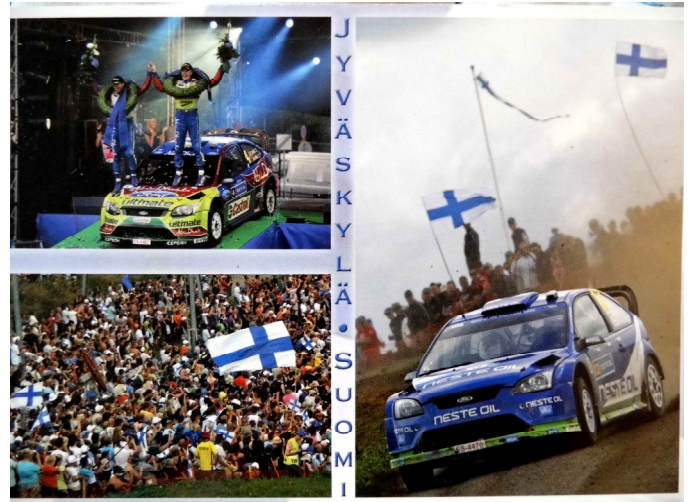
Pilt: <http://www.volkswagen-motorsport.com/en/en/wrc/2014-season/rally-finland/history.html>

Aastast 1951 alates on Jyväskylä Soome tähtsaim rallilinn. WRC-võistlusi (World Rally Championship) korraldatakse 1973. aastast ning Jyväskylä sai algusest peita MM-sarja osavõistluste linnaks. Jyväskyläs toimuva võistluse kaasaegne nimi on Neste Oil Rally Finland. Ralli *service park* on alati asunud Jyväskylä linnas, kus toimuvad ühtlasi kõige huvitavamad kiiruskatsed. Ralli kogupikkus on üle 300 km.

Jyväskylän Suurajot rallile pääses 1961. aastal esimese Eesti autosportlasena võistlema Aleksander Tõkke, tõsi, esindamas kodumaa okupeeritud suurriiki.

Soome ralli võidud on enamasti jäänud korraldajariiki: vähemalt soomlasest juhiga ekipaažina on saavutanud koguni 52 võitu. 1990. aastal õnnestus esimese mitte-Põhjamaade ekipaažina Soome MM-etapi võita hispaanlastel Carlos Sainz – Luis Moya. 1992. aastal võitsid

prantslased ning kolmanda mitte-Põhjamaade ekipaažina võitsid 2003. aastal Neste Rally Finland võistluse eestlane Markko Märtin ja inglase Michael Park. Markko Märtin püstitas võidusõidul kaugeima hüppe rekordi (53 m, 171 km/h), mida saab veel tänapäevalgi internetis imetleda.

Postkaart.

Hetkel püsivad soomlastest WRC esireas Jari-Matti Latvala ning Mikko Hirvonen, kes töid Jyväskyläs ralli võidud Soomele 2009. ja 2010. aastal. Viimased kolm võitu on läinud taas Prantsusmaale.

Soome ralli on võistlejatele alati olnud kõige huvitavam ja kiireim just seepärast, et rajad on väga pikkade sirgetega ning ei tohi olla ühtegi eksimust, kui tahad esikolmikusse pääseda.

2014. aasta rallisündmus toimub Jyväskyläs juuli lõpus ja augusti alguses. Paljudel kohalikel on kombeks selleks ajaks linnast lahkuda.

MIKA HÄKKINEN

CHRISTEN TAMMIK KASPAR SIREL

Soome võidusõiduuhkus Mika Pauli Häkkinen sündis 28. septembril 1968. aastal Vantaa linnas. Alates 5. eluaastast sõitis ta 12 aastat karti, võites järjest 5 Soome meistritiitlit. Häkkineni esimene vormelitiim oli Lotus. 1992. aastal tegi ta oma karjääri tegeliku

lähimurde, saavutades MM-sarjas 8. koha. Pärast kahte aastat Lotuses,

Pilt: <http://www.walls.ave.com/wallpaper/1024x768/mika-all-super-stars-hakkinen-profile-pictures-and-223218.html>

liitus ta McLareniga, kus ta esialgu oli testisõitja. Ta oli varumeheks Ayrton Sennale, kuid Senna läks teise tiimi ja Häkkinen sai endale vastava sõidukoha.

1994. aastal jäi Häkkinen MM-sarjas neljandaks, kuid tema võidujanu üha kasvas. Tal oli sel ajal mitmeid õnnetusi, millest rängeima tagajärjel langes ta mõneks ajaks koomasse.

Joonistus vormel 1 maailmameistrist fännifoorumis. Pilt: http://www.deviantart.com/morelikethis/artists/92826742?view_mode=2

Karjääri esimese vormelivõidu saavutas ta 1997. aastal European Grand Prix võistlusel. 1998. aastal kujunes Häkkineni põhivastaseks Michael Schumacher. Samal aastal tuli Häkkineni esimene MM-tiitel. 1999. aastal jäi ta esialgu kolmandaks, kuin talle anti MM-tiitel pärast seda, kui esimesele ja teisele kohale tulnud Ferrari-sõidukitelt leiti keelatud osi.

2000. aastal tuli seevastu võimule Schumacher, kes näitas väga head sõitu. Häkkinen jäi teisele kohale. 2001. aastal lahkus Häkkinen vormelist, kusjuures tema asemel tuli McLarenisse teine soomlane – Kimi Räikkönen. Häkkinen läks üle DTM-sarja, kus ta võitis 3 sõitu. Aastal 2007 lahkus ta üldse võidusõiduspordist.

Häkkinenil on esimesest abielust kaks last. Praeguse, tšehhitarist kaasaga on Häkkinenil kolm last, kellest nooremad – kaksikud – sündisid 2014. aasta veebruaris. Perekond elab Monacos.

KIMI RÄIKKÖNEN

CHRISTEN TAMMIK
KASPAR SIREL

Kimi Raikkonen

Joonistus samast fännifoorumist.

Soome kuulus vormelisõitja Kimi-Matias Räikkönen on sündinud 17. oktoobril 1979. a Espoos. Aastal 2007 sai ta maailmameistriks. Praegu võistleb ta vormel 1 sarjas Lotuse tiimis.

Tegu on väga hea sõitjaga kuna ta suudab saavutada ka mitte kõige tugevamate tiimides häid tulemusi ja on tavaliselt olnud esisõitja.

Vormelkarjäär hakkas Kimi Räikkönenil aastal 2001 Sauberi tiimis, kus ta tiimikaaslaseks oli Nick Heidfeld. Alguses arvati, et Kimil ei ole tippvõistluste jaoks piisavalt sõidukogemust, kuid ta sai juba sellel ajal üldkokkuvõttes 10. koha ja tiimide arvestuses said nad 4. koha, mis pole üldse paha arvestades seda, et ta oli vormeli sarjas üldse esimest korda.

Peale Sauberit sai ta kohe McLarenisse, kus ta korvas vormelsõidust lahkunud rahvuskaaslase Häkkineni. McLarenis paranesid tema tulemused veelgi ning temast sai tippõitja, ehkki sellel ajal võitis teiste ninade eest karikad veel Michael Schumacher. Räikkönen saavutas MM-sarjas teise koha aastatel 2003 ja 2005.

Pilt:http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kimi_Raikkonen_2006_Tu_rkey.jpg

2007. aastal pääses Räikkönen Schumacheri asemel Ferrari-tiimi ja saavutas maailmameistriiti. 2010–2012 pidas ta vormelsõidus pausi ning võistles rallis. 2012. aastal naases ta aga Lotuse tiimis vormelisse ning tuli MM-võistlustel kolmandaks. Eelmisest sügisest hakkas tal kehtima 2-aastane leping Ferrariga.

Pilt: <http://f1bias.com/2012/07/02/kimi-raikkonen-by-the-numbers-summer-2012/>

Räikkönen on avaliku imago põhjal väga otsusekindel mees. Külma ja rahuliku olemuse tõttu pandi talle McLarenis hüüdnimeks *Iceman*. Teda peetakse suureks isiksuseks. 2004. aastal abiellus Räikkönen modelli Jenni Dahlmaniga, kellest elab lahus. Räikkönen on Soome rikkaim sportlane.

Kimi Räikkönen esineb Arttu Wiskari ametlikus muusikavideos „Sorasteiden sankarit“ („Kruusateede kangelased“). ☺

JARI LITMANEN

ANDRO VALGENBERG

Pilt: <http://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-2145801/Wayne-Rooney-My-years-studying-Jari-Litmanen.html>

Jari Litmanen on sündinud 20. veebruaril 1971 ning teda peetakse üheks läbi aegade parimaks Soome jalgpalluriks. Oma karjääri parimatel päevadel mängis ta Amsterdami Ajaxis ning teda peeti üheks maailma parimaks ründavaks poolkaitsjaks. Ajaxis õnnestus tal võita UEFA Jalgpalli Meistrite Liiga hooajal 1994–1995 ning järgmisel hooajal oli ta Meistrite Liigas suurim väravakütt 9 väravaga.

Oma klubikarjääri alustas Litmanen Soome klubides Reipas, HJK ja MyPa. Nendes klubides mängis ta aastatel 1987–1992. MyPa eest mängides õnnestus tal võita Soome karikasari, lüües finaalis ka üks värav. 1992. aastal liitus Litmanen Amsterdami Ajaxiga, kus ta veetis ka oma karjääri parimad päevad. Ajaxis mängis ta seitse aastat. Selle aja jooksul võitis ta neli Eredivise karikat ja kolm Hollandi karikasarja. Ta lõi Ajaxis 129 väravat. 1999. aastal liitus Litmanen FC Barcelonaga, kuid vigastuste ja kohanemisprobleemide tõttu ta Barcelonas läbi ei löönud. 2001. aastal läks Litmanen vabaagendina Liverpooli, kus ta alustas edukalt, kuid vigastuste tõttu jäi ta karjäär Liverpoolis lühikeseks. Kokku oli ta Liverpoolis poolteist hooaega ning lõi selle aja jooksul 43 mänguga 9 väravat. 2002. aastast alates on ta mänginud Ajaxis, Lahtis, Hansa Rostockis, Malmös, Fulhamis ning HJK's, kuid vigastuste tõttu pole ta väga palju platsile saanud.

Litmanen mängis aastatel 1989–2011 Soome jalgpallikoondises, debüteerides 22. oktoobril 1989 Trinidad ja Tobago vastu. Oma esimese värava lõi ta 16. mail 1991 Malta vastu. Kokku on ta mänginud 137 mängu ning löönud 32 väravat.

2011. aastal lõppes tal leping Helsingi Jalgpalliklubiga, peale mida ta pole teatanud soovist jätkata. Praegu kirjutab ta oma elulugu.

2013. aastal hääletasid Helsingin Sanomat lugejad Litmaneni Elavaks rahvusaardeks. Tema hüüdnimed Soomes on Litti ja Kuninkas. Temast on paar aastat tagasi tehtud dokumentaalfilm Kuninkas Litmanen.

Litmanen on vabaabielus eesti modelli ja 1998. aasta Miss World kandidaadi Ly Jürgensoniga.

Tennisepoe Popot uudistoode 2009. aastast

Pilt: <http://popotsneakerstore.blogspot.com/2009/05/adidas-kick-2-litmanen-kenka.html>

Jari Litmanenist on tehtud mitmeid laule. Varasemad on Sun sisällä on pieni Litmanen, Hitti-Litti Litmanen ja Litmanen (He's on a Bench Again); 2012. aastal pühendati talle aga koguni kaks lugu: Jari ja minä (esitaja Tommi Läntinen) ning Teemu ja Jari (esitaja JVG). Viimases leiab ülistamist ka jäähokisangar Teemu Selänne.

5. Soome rahvusputukas on
 a) kärbes
 b) lepatriinu
 c) liblikas

6. Soomlane Kimi Räikkönen on
 a) kergejõustiklane
 b) suusataja
 c) vormel 1 sõitja

Pilt: http://yle.fi/urheilu/taivas_varjele_maailmanmestarit_2011_-_dvd_myyntissa/5386661

SOOME JÄÄHOKIKOONDISE IMELISED MM-VÕIDUD

KAAREL KOEL
 TIMO MÄNNIK

Soome meeste jäähokikoondis, mida mitteametlikult kutsutakse Soome vapilooma järgi Lövideks, on võitnud ajaloos kahel korral maailma-meistrivõistlused. Esimest korda 1995. aastal Rootsis ja siis 16 aastat hiljem, aastal 2011 Slovakkias. Lisaks suutsid 2014. aastal ka Soome alla 20-aastased *lövid* MM-ilt kullaga naasta. Kuna jäähoki on meie põhjanaabritele väga südamelähedane, siis on nad nende võitude üle väga uhked.

2011. aasta võidukarikas Poju rändas mööda Soome linnu, kus toimusid avalikud rahvapeod. Pildil vaade Tampere keskväljakule. Kõrvaltänavatel nägi laval toimuvat vaid ekraanidelt.

Soome esimene võit saabus 7. mail 1995. aastal, finaalmängus, kus nad võitsid Rootsit 4–1 Globeni väljakul Stockholmis. Soome väravad löid Timo Jutila (1) ja Ville Peltonen (3). Lisaks alagrupist edasisaamisele pidid nad teel finaali alistama

Prantsusmaa ja Tšehhi. Soome suurepärastele esitustele oli mõnevõrra abiks see, et 1994. ja 1995. aasta töösulu tõttu jäi konkurentide NHLi hooaeg graafikust maha ja mitmed professionaalsed mängijad ei saanud oma koondist aidata. Töösulu tõttu kannatasid eriti USA ja Kanada.

Soome esimene jäähoki MM-võit – ja veel läänenaabri üle – vallandas Soomes tõelise rahvuspeo, mis väidetavalt aitas tublisti kaasa 1990. aastate alguse majanduskriisist toibumisele.

Teine MM-tiitel teeniti 15. mail 2011. aastal. Taas kord võideti lõppmängus rootslasi, sedapuhku 6–1. Seegi kord valdas soomlasi suur patriotismipuhang. Veel samas kuus paisati müüki 360 min pikk 2-osaline DVD mõlema MM-tiitli mängudest.

Jäähokipidu Tampere. 2x KKotta

Koolilehe avaldamise päevaks on selgunud Sotši olümpiamängude neli paremat jäähokimaad. Soomel, Rootsil, Kanadal ja USA-l seisab peagi eest medalikohtade jagamine. Loodame, et imelised võidud jätkuvad.

7. Soome rahvuslill on
 a) ülane
 b) sinilill
 c) piibeleht

8. Soome on Euroopa kõige
 a) külmem maa
 b) soisem maa
 c) metsasem maa

Pilt: <http://www.kaleva.fi/urheilu/granlund-haastoi-karpal-oikeuteen/278311/>

9. Üks tuntumaid Soome rõiva- ja tekstiilibrände
 a. Marimekko
 b. Ivo Nikkolo
 c. Marat

10. Soome liitus Euroopa Liiduga
 a) 1995. aastal
 b) 2000. aastal
 c) 2005. aastal

Saada viktoriini vastused
lm.sanomat@gmail.com

MIKAEL GRANLUND

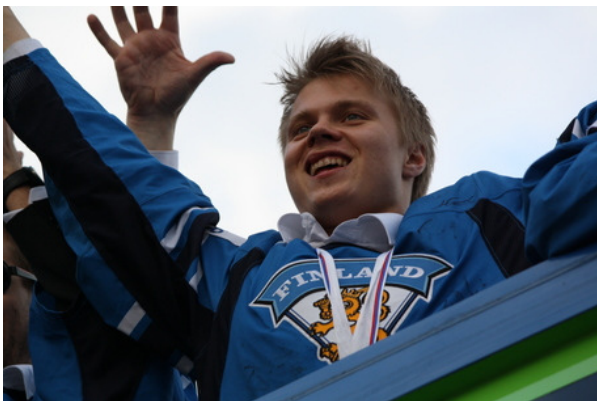
UKU KUUSMAA

Mikael Antero Granlund on Soome professionaalne jäähokimängija. Ta sündis 26. veebruaril 1992. aastal Oulu linnas ning hakkas jäähokit mängima 5-aastaselt. Tema väljakupositsioon on keskel ja ta lööb peale vasakult.

Granlundi karjäär hakkas tõusma 2009. aastal, kui ta mängis oma tiimi Oulun Kärpät Soome tähtsaimasse sarja – SM liigasse. Ta tahtis minna Helsingisse, kuid tal oli väidetavalt kehtiv leping oma tiimiga neljaks aastaks. Asi läks kohtusse ja Granlund võitis. Nii pääses ta Helsingi tiimi HIFK, kus ta oli kolm hooaega võtmemängija. Ta valiti 2009. aasta sportlaseks.

Granlundi tuntakse laiemalt ennekõike ühe imevärava poolest, mille ta lõi 2011. aasta MM-võistlustel poolfinaalis venelaste vastu. See kohtunikud esialgu hämmingusse viinud värav kajastus üle maailma meedias. Nimelt õnnestus tal värava tagant tules „tõsta“ litter hokikepil sujuvalt värava vasakusse ülaserava. See mäng võideti 3–0 ja suunduti finaalmängu rootslaste vastu MM-tiitlit välja teenima.

2012. aastal, peale MM võistlusi Soomes sõlmis Granlund lepingu Põhja-Ameerika NHL-liigas mängiva Minnesota Wild'iga.

Pilt: <http://lukijoidenkuvat.hs.fi/kerro/70375>

Pildid: <http://www.masubasket.net/seura/nanoista-nba-draftiin/petteri-koponen/> & <http://www.basket.fi/uutiset/?x126818=2153888>

PETTERI KOPONEN

RUTS LUMISTE JANAR RAKUL

Petteri Johannes Koponen on Soome praeguse aja kõige edukam korvpallur. Koponen sündis Helsingis 13. aprillil 1988. aastal. Praegu on ta 26-aastane. Koponen on 194 cm pikk ja kaalub 88 kg. Väljakul mängib ta PG positsiooni ehk mängujuhti. Ta on väga hea resultatiivsete söötude jagamises ja vaheltlöigetes.

Soovitus nr 1: vaata kindlasti YT'ist

ära Granlundi imevärav! Märksõna: Mikael Granlundin ilmaveivi 13.5.2011.

Reporter Antero Mertaranta spontaanselt kommentaarist sai hooilt klassika, millest tehti ka laul pealkirjaga Taivas varjelkoon.

Kommentaaris ta ütles: „Taivas varjelkoon, mitä sieltä tulee? Sieltä tulee maali!“ (Jumal hoidku, mis sealt nüüd tuleb? Sealt tuleb värav!)

Koponeni senine karjäär:

- ★ ...-2004 Malmi Super-Koris
- ★ 2004-2008 Espoo Honka
- ★ 2008-2012 Bologna Virtus
- ★ 2012-... Moskva BC Khimki

Karjääri alustas Koponen Soome klubis Malmi Super-Koris ("Malmi super-korvpall"). Sealt edasi liitus ta Soome ühe juhtiva klubiga Espoo Honkaga. Ta sai kiirelt võtmemängijaks ja aitas Honkal võita hooajal 2006–2007 Soome Meistriliiga. 2006 oli Koponenil läbimurdeaasta. Kõigepealt mängis ta väga hästi U20 Euroopa Meistrivõistlustel ja juhtis Soome pronksini. Pärast seda sai ta kutse rahvuskoondisesse.

Pilt: <http://www.itusozluk.com/gorseller/petteri+koponen/526314>

Aastal 2007 mängis Koponen Maailma All-Star tiimis Nike Hoop Summit võistlusel ja esines seal väga hästi, sest vastas oli tal NBA üks paremaid korvpallureid, Chicago Bullsi mootor Derrick Rose. 28. juunil 2007 osales Koponen NBA Draftis ja ta valiti kolmekümnendana Philadelphia 76ers-i tiimi (võrdluseks Martin Mürsepp oli 25. valik :D). Philadelphias viidi ta üle Portland Trail Blazersisse ja NBA suvelliigas mängis ta väga hästi, kuigi 23. juunil viidi ta üle Dallas Mavericksi. Ta ei mänginud kunagi NBA-s.

Euroopas sõlmis ta lepingu Itaalia klubiga Bologna Virtus ja 31. mail 2012 liitus ta Venemaa superklubiga Moskva BC Khimki.

SOOME SUUSATAMISE AJALUGU

KELLY KLIPPBERG

1926. aastal toimusid Lahtis maailma kolmandad suusaalade MM-võistlused. Kavas olid murdmaasuusatamise kaks meeste distantsi: 30 km ja 50 km. Lahti ongi üks tuntumaid talispordikeskusi. Hiljem on seal korraldatud murdmaasuusatamise MM aastate 1938, 1958, 1978, 1989 ja 2011.

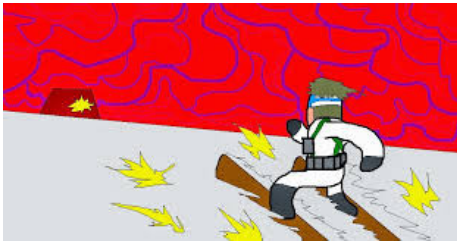
"dream barriers look very high until someone climbs them, then they are not barriers any more"
Lasse Viren

Soovitus nr 2: vaata kindlasti YT'ist ära Soome neljakordse olümpiavõitja Lasse Viréni 10 000 m jooks Münchenis 1972. aastal. Ei juutu just tihti, et sportlane kukub võidujooksu alguses, kuid võidab kulla. ☺

Joonistus: <http://vimeo.com/54075994>

Igal aastal korraldatakse Lahtis Salpausselkä mängud (sk Salpausselän Kisat), mis kuuluvad suusatamise maailma karikasarja koosseisu. See on põhjala suusaalade rahvusvaheline võistlus, mis on saanud traditsiooniks aastast 1923. Idee autoriks oli Lauri Pihkala. Neil mängudel on võisteldud murdmaasuusatamises, kahevõistluses ja suusahüpetes. 2006. aastal FIS-i ehk Rahvusvahelise Suusaföderatsiooni otsusel võisteldi Lahti MK arvestuses ainult suusahüpetes ja kahevõistluses. Salpausselkä mängud peetakse veebruaris–märtsis.

Talvesõja imet kujutav joonistus, kus esiplaanil on Soome suusatav sõdur.

Pildid: <http://vajaatoimintasanikari.blogspot.com/2013/12/ski-patrol-1940.html> & <http://www.student oulu.fi/~usandstr/gradu/>

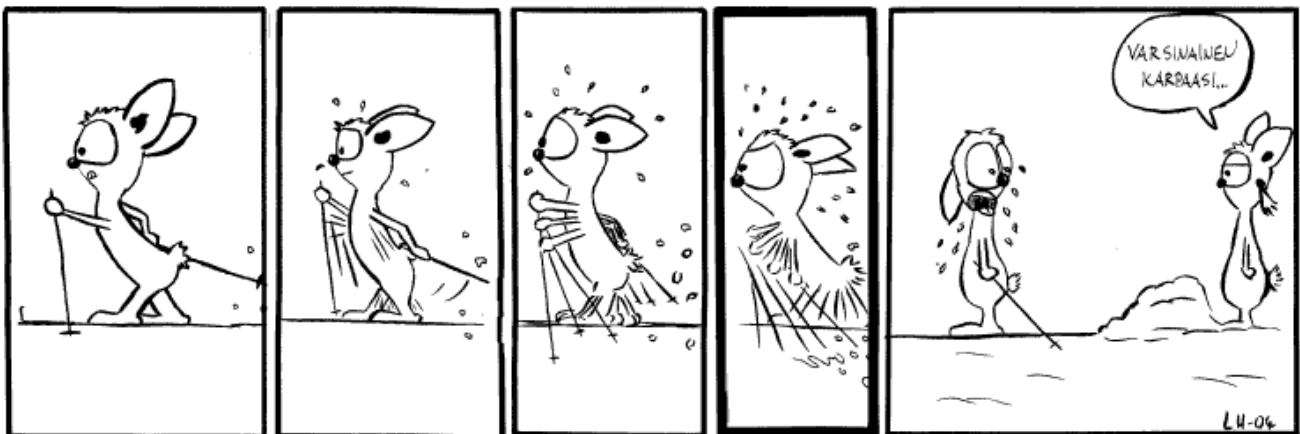
Juba kolmandat aastat järjest on Eesti Reservohvitseride Kogu esindus osalenud Soomes Utti Jäägerrügemendi poolt korraldataval pikamaa patrullsuusatamisel – kaukopartiohihtol. Suusatamine on pühendatud Soome kaugluure patrullide tegevusele Talve-sõjas. Suusatada tuleb matkasuuskadega, jalas peavad olema saapad või kummikud. Muid piiranguid korraldajate poolt ei ole. Kaukopartiohihto näol on tegemist võistlusega, kus hinnatakse fikseeritud ajaga (1–2 ööpäeva) teatud vahemaa läbimist. Pronksmedali saab näiteks see, läbib 24 tunni jooksul 75 km. Kuldmehalist tähtsam ehk peaauphind on tammelehtedega kuldmedal, mille saab 300 km läbimise eest 48 tunni jooksul.

Kui rääkida suusatamise pikka-dest traditsioonidest, siis suusatamise oskus oli veel 1950. aastatel pea igal soomlasel selge. Sel ajal suusatati nii kooli kui ka tööle. Seoses linnastumisega sai suusatamisest armastatud harrastus ning Soomel

hakkas hästi minema rahvusvahelistel suusavõistlustel.

Suusatamine on olnud sport juba pikka aega. Esimesed murdmaasuusatamise võistlused toimusid Tyrnävä (asub Oulu lähedal) 1879 aastal. Nn ühe pikkuste ehk tänapäevaste suuskadega suusatati 19. sajandi lõpus jääl uisutamise stiilis. Murdmaasuusatamise võistlused viidi mere ja järve pealt maastikule 1902. aastal. Uisutamise stiilis suusatamine tuli uuesti moodi 1980. aastatel.

Koomiksi tekst: Tõeline vägilane. Pilt: <http://6h40min.blogspot.com/>

TIEDÄTKÖ TÄTÄ?

1. Milline Leena Landeri romaan tõlgiti eesti keelde 1996. aastal?
2. Kes mängib valge kasukaga soomlast filmis *Nimed marmortahvil?*
3. Soome tuntud suusalinn?
4. Soome tuntud rallilinn?
5. Kes mängib *Vingetes vendades* noorima vennakse Eero osa?
6. Ehkki pangaröövlfilmi *Vinged vennad* põhineb tegelikel sündmustel, on tegelaste nimed muudetud. Mis tuntud kirjandusteosest on pärit idee, et noorima venna nimi on Eero?
7. Kes valiti 2013. aastal Soome Elavaks rahvusaardeks?

8. Kes on rahvakeeli Leijonat (Lövid)? Näed nende logo siin

9. Kes on Sinu lemmik selles lehes tutvustatud meeskuulsustest?

10. Missugusest armastatud spordialast on inspireeritud Soomes leiutatud kepikõnd?

